

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Visiossa sivistys määrittyy ensisijaisesti korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kautta. AMKE katsoo, että visiota vahvistaisi se, että sivistyksen ja osaamis pohjan nähdään rakentuvan koko koulutusjärjestelmässä ja erilaisilla koulutuspoluilla. Ammatillisella koulutuksella on keskeinen rooli erityisesti ammattisivistyksen, työelämävalmiuksien ja yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamisessa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Visiossa esitetään nuorten aikuisten korkeakoulutettujen osuuden nostamista 60 prosenttiin. AMKE pitää koulutustason nostoon liittyviä tavoitteita nuorten ikäluokan pienentyessä tärkeänä. Samanaikaisesti on hyvä tunnistaa, että noin puolet työ- ja elinkeinoelämän osaajatarpeesta kohdistuu ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Pelkkä korkeakoulutettujen määrän lisääminen ei välttämättä johda työllisyyden ja tuottavuuden kasvamiseen. Korkeakoulutusta tulee nykyistä ennakoivammin kohdentaa työllistävälle ja kasvualoille.

Koulutustason nosto edellyttää, että yhä useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut nuori jatkaa korkeakouluun. Tämä jää visiotyössä vähälle huomiolle, mikä selittynee osin sillä, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät eivät ole olleet mukana valmistelussa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Visiossa korostuu nuorten suora siirtyminen korkeakouluun toisen asteen jälkeen, myös ammatillisesta koulutuksesta. AMKE katsoo, että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osalta tavoitteena tulisi olla erityisesti siirtymien nopeuttaminen korkeakouluun. Nyt polku kulkee usein työelämän kautta, ja korkeakouluun hakeudutaan vasta vuosien työskentelyn jälkeen. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että valmistumisen jälkeinen työskentely omassa ammatissa vahvistaa osaamista, selkiyttää mahdollisia jatko-opintovalintoja ja tukee myöhempää opintomenestystä.

AMKE korostaa, että sujuvaa etenemistä toisen asteen ja korkeakoulutuksen välillä tulee kehittää kokonaisuutena: tarvitaan selkeitä, ohjattuja ja ennakoitavia koulutuspolkuja sekä toisen asteen ja korkeakoulutuksen tiivistä yhteistyötä. Yksittäiset toimet, kuten avoimen korkeakoulutuksen opintosetelikoikeilu, ovat kannatettavia, mutta ilman selkeää kokonaisvastuuta ja ohjausrakennetta riskinä on toimenpiteiden hajanaisuus. Vision toimenpiteissä tulisi täsmentää, kuka vastaa koulutuspolkujen kokonaiskoordinaatiosta.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

AMKE pitää tavoitetta nostaa nuorten aikuisten korkeakoulutettujen osuutta perusteltuna ja yhteiskunnan uudistumisen kannalta tärkeänä.

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet?
Ovatko toimet oikeita?**

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

AMKE korostaa, että koulutustason nostoon liittyvien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää osaamispuujian vahvistamista koko koulutuspolulla: perusopetuksesta toiselle asteelle sekä toisen asteen ja korkeakoulujen välisiin siirtymiin.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

AMKE katsoo, että korkeakoulujen välinen erikoistuminen ja yhteistyö eivät yksin riitä vastaamaan osaamistarpeisiin. Visiossa olisi perusteltua tunnistaa kehittämiskohteina myös rajapinnat toisen asteen ja korkeakoulujen välillä osana tulevaisuuden osaamisjärjestelmää.

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet?
Ovatko toimet oikeita?**

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Rohkea uudistuminen edellyttää myös toimivia rajapintoja toisen asteen ja korkeakoulujen välillä. Yhteistyöllä on keskeinen merkitys sujuvien siirtymien, jatkuvan oppimisen sekä alueellisen osaamisen ja elinvoiman kehittämisessä.

Visiossa todetaan, että ammattikorkeakoulujen merkitys T&K-toiminnassa kasvaa ja, että tutkimus ja koulutus kehittyvät tiiviissä yhteistyössä yritysten ja työelämän kanssa. AMKEN ja Arenen yhteisen jäsenkyselyn (11/2025) tulosten mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja ammattikorkeakoulut pitävät niiden välistä TKI-yhteistyötä tärkeänä. Yhteistyön keskeinen tavoite on alueen pienten ja keskusurten yritysten tukeminen.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

-

Ågren Satu
Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry